

Arvoisa vastaanottaja

Kirjoitustulkkien vähentäminen uhkaa tulkinkäyttäjien perusoikeuksia

Kansaneläkelaitos sai tällä viikolla päätökseen tulkkauspalvelun hankinnan vuosille 2018–2019. Palvelun tarjoajiksi hyväksyttiin noin 650 tulkkia, joista kirjoitustulkkia on vain 40. Kuuloliitto on tyrmistynyt hankinnan lopputuloksesta. Kirjoitustulkkien vähentäminen uhkaa tulkinkäyttäjien perusoikeuksia.

Kelan mukaan hankinnan tavoitteena oli varmistaa riittävä ja laadukas tulkkauspalvelu vammaisille henkilöille. Huonokuuloisten ja kuuroutuneiden kohdalla tämä tavoite ei toteudu, koska kirjoitustulkkien määrä vähenee kilpailutuksen myötä merkittävästi.

Vuoden 2018 alusta alkaen kirjoitustulkkia on puolet vähemmän kuin nykyisellä sopimuskaudella. Tällä hetkellä noin sadan kirjoitustulkin voimin on pystytty valtaosin vastaamaan tehtyihin tilauksiin. Miten tähän päästään puolet vähemmällä tulkkimäärällä? Tulkkiressurssien arviointi on perustunut Kelan tilastotietoihin vuosilta 2010–2016. Tulkinkäyttäjien määrä varmasti lähivuosina kasvaa eikä vähene.

Kelan kilpailutuksessa ei ole otettu huomioon lainkaan englannin kielellä tai muilla vierailta kielillä tapahtuvaa kirjoitustulkkauksia. Esimerkiksi tämän vuoksi monet pitkään alalla toimineet kielitaitoiset kirjoitustulkit eivät tulleet hyväksytyiksi hankinnassa. Mielestämme vieraiden kielten tulkkaus on olennainen laatukriteeri, sillä työelämä on kansainvälistynyt ja erityisesti englannin kieli on monilla työpaikoilla joko toissijainen tai usein ensisijainen käyttökieli.

Tulkkien kokemus ja osaaminen syntyvät vuosien työn tuloksena. Jos korkeatasoisia ammattilaisia putoaa kilpailutuksen seurauksena alalta, aiheuttaa se korvaamattonta vahinkoa paitsi tulkinkäyttäjille myös itse ammattikunnalle.

Hankinnan lopputulos on ristiriidassa tulkkauspalvelulain (133/2010) tarkoituksen kanssa. Lain tarkoituksena on edistää vammaisen henkilön mahdollisuuksia toimia yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Myöskään palvelunkäyttäjien kuulemista ei tässä hankinnassa otettu tulkkauspalvelulain edellyttämällä tavalla huomioon. Kilpailutus herätti alkukesästä laajaa valtakunnallista keskustelua ja kuulovammaisjärjestöt toivat useaan kertaan esille hankintaan liittyviä näkemyksiä sekä huolensa kilpailutukseen liittyvistä ongelmista. Kela ei ottanut näitä näkemyksiä huomioon kilpailutuksen toteutuksessa.

Haluamme korostaa, että vammaispalveluiden hankintoihin ei tule käyttää perinteisiä kilpailutusmenetelmiä ja hankinnan suunnittelu- ja oikeusturvasäännöksistä tu-

lee näkyä YK:n vammaisten ihmisoikeussopimuksen velvoite neuvotella vammaisia koskevista asioista tiiviisti vammaisten henkilöiden ja heitä edustavien järjestöjen kanssa.

Kuuloliitto ry

Eija Isaksson
Puheenjohtaja

Pekka Lapinleimu
Toiminnanjohtaja

Kirjoitustulkkauk

Kirjoitustulkkauk on tulkkaukmuoto, jota käyttävät huonokuuloiset, vaikeasti huonokuuloiset, kuuroutuneet, kuurosokeat sekä osa viittomakielisistä kuuroista. Tulkki kirjoittaa puhujan puheen sellaisenaan tai useimmiten muokkaa puhujan puhetta luettavaan muotoon. Asian sisältöä ja sävyä ei muuteta.

Yleensä käytössä on kannettava tietokone, josta yksi tai kaksi asiakasta voi seurata tekstiä. Jos tilanteessa on useampia tulkkauksen seuraajia, tietokone yhdistetään televisioon tai videoprojektoriin. Tulkki huolehtii laitteet tulkkaukpaikalle ja vie ne tulkkauksen päätyttyä pois.